

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
دانشگاه قرآن و حدیث
پردیس تهران

پایان نامه کارشناسی ارشد
رشته فقه و مبانی حقوق اسلامی

عنوان پایان نامه

بررسی تطبیقی جرم اهانت به مقدسات در حقوق اسلام و یهود

استاد راهنما

مرتضی چیت سزایان

دانشجو

مرضیه بحرانی

ماه و سال دفاع

مهر ۱۳۹۴

سلامت و رفاهیت

تعهدنامه اصالت و حقوق پایان نامه

اینجانب مرضیه بحرانی دانشجوی ورود ۱۳۹۲ مقطع کارشناسی ارشد رشته فقه و مبانی حقوق اسلامی که موضوع پایان نامه‌ام با عنوان: «بررسی تطبیقی جرم اهانت به مقدسات در حقوق اسلام و یهود»

در شورای علمی گروه آموزشی فقه و حقوق به تصویب نهایی رسیده است، تعهد می‌دهم:

الف) همه مطالب و مندرجات پایان‌نامه‌ام حاصل تحقیقات شخصی‌ام تهیه شده است و در صورت استفاده از مطالب، نتایج تحقیقات، نقل قول‌ها، جداول و نمودارهای دیگران، منابع و مآخذ آن را مطابق با شیوه‌نامه دانشگاه ذکر نموده‌ام.

ب) حقوق مادی و معنوی دانشگاه را درباره این اثر محترم بشمارم و در صورتی که نتایج این تحقیق را در کتاب، مقاله، اختراع، اکتشاف و هر گونه تولید علمی دیگری منتشر کنم، با نام دانشگاه قرآن و حدیث بوده و مطابق با ضوابط آن عمل نمایم.

ج) در صورت استفاده از حمایت‌های مالی و غیر مالی نهادهای دولتی و غیر دولتی در این تحقیق، مراتب را کتباً به امورپایان‌نامه‌های دانشگاه اطلاع دهم.

د) چنانچه در هر شرایط و زمانی، خلاف تعهدات فوق ثابت شود، دانشگاه را در اتخاذ هر نوع تصمیم حقوقی مختار می‌دانم و نسبت به تصمیم اتخاذ شده ادعا و اعتراضی ندارم.

نام و نام خانوادگی دانشجو:

تاریخ و امضاء:

تقدیم به:

ما حصل آموخته‌هایم را تقدیم می‌کنم به آنان که مهر آسمانی‌شان آرام بخش آلام زمینی‌ام است

به رحمت جهانیان حضرت رسول اکرم ﷺ

به روح بلند پدر بزرگوارم

به سبزترین نگاه زندگی‌ام، چشمان سبز مادرم

تقدیم به خواهر از جان به‌ترم دکتر صدیقه بحرانی

که هر چه آموختم در مکتب عشق شما آموختم و هر چه بکوشم قطره‌ای از دریای بی‌کران مهربانیتان را

سپاس نتوانم بگویم

امروز هستی‌ام به امید شماست و فردا کلید باغ بهشتم رضای شما

ره آوردی گران‌سنگ‌تر از این ارزان نداشتم تا به خاک پایتان نثار کنم، باشد که حاصل تلاشم نسیم

گونه، غبار خستگیتان را بزداید...

سپاسگزاری

«من لم يشكر المخلوق لم يشكر الخالق»

حمد و سپاس یکتای بی‌همتا را که لطفش بر ما عیان است، ادای شکرش را هیچ زبان و دریای فضلش را هیچ کران نیست و اگر در این وادی هستیم، همه محبت اوست.

پس از ارادت خاضعانه به درگاه خالق یکتا، لازم است از استاد ارجمند جناب آقای دکتر مرتضی چیت ساریان بخاطر سعه صدر و رهنمودهای دلسوزانه و که در تهیه این تحقیق مرا مورد لطف خود قرار دادند و راهنمایی لازم را نمودند تشکر و قدردانی نموده، توفیق روز افزون ایشان را از درگاه احدیت خواهانم.

چکیده

مقایسه تطبیق مقدسات و جرم اهانت به آن در دو دین بزرگ و آسمانی اسلام و یهود در این تحقیق مورد بررسی قرار گرفته است. دین اسلام و یهود هر دو دارای شریعت منسجم هستند و شباهت‌های بسیاری می‌توان میان این دو دین یافت. در دین مبین اسلام هر گونه اهانت و هتک حرمتی محکوم و جرم است مخصوصاً اهانت به ادیان و پیامبران الهی و هر کس مرتکب چنین عمل قبیحی شود، بی‌شک مجازات آن را خواهد دید و این وعده تخلف‌ناپذیر الهی است. در دین یهود نیز هر گونه اهانت به مقدسات به شدیدترین وجه ممکن محکوم شده است. این تحقیق در پی آن است که به این پرسش پاسخ دهد که مصادیق مقدسات در اسلام و یهود کدام است و مجازات جرم اهانت به مقدسات در حقوق اسلام و یهود چیست؟ مقدسات در اسلام عبارت است از قرآن و پیامبر و کعبه و... و در دین یهود عبارت است از یهوه، قدس الاقداس، پیامبران، کاهنان و بر اساس احکام قضایی یهود، اهانت‌کننده به مقدسات به شدیدترین مجازات محکوم می‌گردد که این مجازات‌ها عبارتند از سنگسار، سوزاندن، «گردن زدن با شمشیر و خفه‌کردن»، در دین اسلام نیز اهانت‌کننده به مقدسات به مجازات‌های مختلفی مجازات می‌گردد که شدیدترین آن قتل مرتد است. ضرورت این تحقیق زمانی آشکارتر می‌گردد که اکثر توهین‌ها به مقدسات در دنیای معاصر از سوی کسانی که مدعی پیروی از شریعت یهود هستند، صورت می‌گیرد. تحقیق حاضر توصیفی تحلیلی و به روش کتابخانه‌ای و جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌هاست.

کلیدواژه‌ها: مقدسات، اهانت، اسلام، یهود، عهد عتیق.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	فصل اول: کلیات و مفاهیم
۲	۱-۱ کلیات
۲	۱-۱-۱ بیان مسأله
۳	۲-۱-۱ اهمیت و ضرورت تحقیق
۵	۳-۱-۱ سوالات تحقیق
۵	۱-۳-۱-۱ سوال اصلی
۵	۲-۳-۱-۱ سوالات فرعی
۶	۴-۱-۱ فرضیات تحقیق
۶	۵-۱-۱ پیشینه تحقیق
۷	۶-۱-۱ چارچوب نظری تحقیق
۷	۲-۱ مفاهیم
۸	۱-۲-۱ اهانت و توهین
۸	۱-۲-۱-۱ اهانت در لغت
۸	۲-۱-۲-۱ اهانت در اصطلاح حقوقی
۹	۲-۲-۱ لعن
۱۰	۳-۲-۱ سب
۱۰	۴-۲-۱ تفاوت توهین کردن با لعنت کردن
۱۱	۵-۲-۱ هتک حرمت
۱۱	۶-۲-۱ افترا
۱۳	۷-۲-۱ قذف
۱۴	۸-۲-۱ شرایط قاذف و مقذوف
۱۴	۱-۸-۲-۱ قذف در یهود
۱۴	۲-۸-۲-۱ مقایسه جرم اهانت با قذف

- ۱۵..... ۱-۲-۸-۳ تلمود
- ۱۶..... ۱-۲-۸-۴ تورات
- ۱۷..... ۱-۲-۹ مکان مقدس
- ۱۹..... ۱-۲-۱۰ مقدسات
- ۲۰..... ۱-۲-۱۱ مقدسات در آیات و روایات
- ۲۱..... ۱-۲-۱۲ واژه مقدسات در شریعت یهود
- ۲۲..... ۱-۲-۱۳ اهانت به مقدسات سایر ادیان حقوق در اسلام و یهود

فصل دوم: مقایسه تطبیقی مقدسات در حقوق اسلام و یهود..... ۲۷

- ۲۸..... ۱-۲ مقدمه
- ۲۹..... ۲-۲ مقدس بودن خداوند
- ۳۳..... ۳-۲ نتایج برآمده از مقدس بودن خداوند
- ۳۳..... ۲-۳-۱ اطاعت و عبادت خداوند
- ۳۳..... ۲-۳-۲ حمد و ستایش خداوند
- ۳۴..... ۲-۳-۳ احترام به خداوند و ترس از او
- ۳۴..... ۲-۴ راه‌های بی‌حرمت کردن خداوند
- ۳۵..... ۲-۴-۱ اطاعت نکردن از اوامر خداوند
- ۳۵..... ۲-۴-۲ بت‌پرستی
- ۳۶..... ۲-۴-۳ دوست داشتن غیر خداوند
- ۳۶..... ۲-۵ مقدس بودن خداوند در دین اسلام
- ۳۷..... ۲-۶ مکان‌های مقدس
- ۳۸..... ۲-۶-۱ قدس الاقداس
- ۴۰..... ۲-۶-۱-۱ ممنوعیت ورود افراد ناپاک به خانه خدا
- ۴۰..... ۲-۶-۱-۲ فلسفه ساخت خانه خدا
- ۴۱..... ۲-۶-۱-۲-۱ محلی برای عبادت و تقدیس خداوند
- ۴۱..... ۲-۶-۱-۲-۲ محلی برای توبه و بازگشت به سوی خداوند

- ۲-۶-۱-۲-۳ محلی برای داوری خداوند..... ۴۲
- ۲-۶-۱-۲-۴ محلی برای قربانی و انجام مناسک مذهبی..... ۴۲
- ۲-۶-۲ تپه صهیون..... ۴۳
- ۲-۶-۳ اورشلیم..... ۴۴
- ۲-۶-۴ عبادتگاه..... ۴۵
- ۲-۷-۱ اماکن مقدس در دین اسلام..... ۴۶
- ۲-۷-۱ کعبه..... ۴۶
- ۲-۷-۱-۱ فلسفه بنای خانه خدا و وجوب زیارت آن (حج) در اسلام..... ۴۶
- ۲-۷-۱-۲ پرستش و عبادت خداوند..... ۴۷
- ۲-۷-۱-۳ نزول برکات الهی و محل استجاب دعا و جلب رحمت الهی..... ۴۸
- ۲-۷-۲ مسجد الاقصی..... ۴۹
- ۲-۸-۱ قربانی و قربانگاه مقدس..... ۵۰
- ۲-۸-۱ بررسی تطبیقی آیین قربانی در اسلام و یهود..... ۵۱
- ۲-۸-۲ گونه‌های قربانی در یهودیت..... ۵۴
- ۲-۸-۲-۱ قربانی خونی..... ۵۴
- ۲-۸-۲-۲ قربانی انسانی..... ۵۴
- ۲-۸-۲-۳ قربانی نخست‌زاده..... ۵۵
- ۲-۸-۲-۴ قربانی حیوانی..... ۵۵
- ۲-۸-۲-۵ قربانی غیرخونی..... ۵۶
- ۲-۸-۲-۶ قربانی ناشی از نذر..... ۵۹
- ۲-۸-۳ مصرف گوشت قربانی..... ۵۹
- ۲-۸-۴ تقدیس قربانگاه..... ۶۱
- ۲-۸-۵ قوانین مربوط به قربانی..... ۶۲
- ۲-۹-۱ قربانی در دین مبین اسلام و مقایسه تطبیقی با دین یهود..... ۶۳
- ۲-۹-۱ فلسفه قربانی در دین اسلام..... ۶۴

- ۶۴ ۲-۹-۱-۱ قربانی نماد مبارزه با تعلّقات نفسانی.
- ۶۵ ۲-۹-۱-۲ کسب تقوا و تقرّب به خداوند.
- ۶۵ ۲-۹-۱-۳ کمک به مستمندان و اطعام آنان.
- ۶۷ ۲-۱۰-۱ انواع قربانی در اسلام.
- ۶۷ ۲-۱۰-۱-۱ قربانی‌های واجب.
- ۶۷ ۲-۱۰-۱-۱-۱ قربانی در مراسم حج.
- ۶۷ ۲-۱۰-۱-۲ قربانی کفاره.
- ۶۷ ۲-۱۰-۱-۳ قربانی ناشی از نذر.
- ۶۷ ۲-۱۰-۲ قربانی مستحب.
- ۶۷ ۲-۱۰-۲-۱ قربانی مستحب در عید قربان.
- ۶۸ ۲-۱۰-۲-۲ عقیقه.
- ۶۹ ۲-۱۱-۱ وقف.
- ۷۰ ۲-۱۲-۱ زمان‌های مقدس در یهود.
- ۷۰ ۲-۱۲-۱ روز سبت.
- ۷۱ ۲-۱۲-۲ اعیاد یهود.
- ۷۱ ۲-۱۲-۲-۱ عید روش هشانه.
- ۷۲ ۲-۱۲-۲-۲ عید کیپور.
- ۷۲ ۲-۱۲-۲-۳ عید سایانها.
- ۷۳ ۲-۱۲-۲-۴ عید حنوکا.
- ۷۳ ۲-۱۲-۲-۵ عید پوریم.
- ۷۴ ۲-۱۲-۲-۶ عید فصّح.
- ۷۵ ۲-۱۲-۲-۷ عید شابعوت.
- ۷۶ ۲-۱۲-۳ سال یوبیل.
- ۷۶ ۲-۱۳-۱ زمان‌های مقدس در دین اسلام.
- ۷۶ ۲-۱۳-۱ روز جمعه.

۷۷ ۲-۱۳-۲ ماه رمضان و شب‌های قدر
۷۷ ۳-۱۳-۲ عید فطر
۷۷ ۴-۱۳-۲ عید قربان
۷۸ ۵-۱۳-۲ عید غدیر
۷۸ ۱۴-۲ افراد مقدس در دین یهود
۷۸ ۱-۱۴-۲ پیامبران
۸۱ ۲-۱۴-۲ کاهنان
۸۱ ۱-۲-۱۴-۲ روش تقدیس کاهنان
۸۲ ۲-۲-۱۴-۲ قوانین مخصوص به کاهنان
۸۴ ۳-۲-۱۴-۲ میزان تقید کاهنان به دستورات خداوند
۸۵ ۳-۱۴-۲ بنی اسرائیل قوم خاص و مقدس
۸۸ ۱۵-۲ اشیاء مقدس در یهود
۹۱ ۱۶-۲ اعداد مقدس
۹۲ ۱۷-۲ اعداد مقدس در اسلام
۹۳ ۱۸-۲ مجازات مسخره کنندگان در یهود و اسلام
۹۵ ۱۹-۲ اهانت به مقدسات دیگران در دین یهود و اسلام
۹۶ ۲۰-۲ نتیجه‌گیری
۹۷ فصل سوم: بررسی جرم اهانت به مقدسات
۹۸ ۱-۳ مقدمه
۹۸ ۲-۳ بررسی عناصر جرم اهانت به مقدسات
۹۸ ۱-۲-۳ عنصر قانونی
۱۰۰ ۲-۲-۳ عنصر مادی
۱۰۱ ۳-۲-۳ عنصر معنوی
۱۰۲ ۳-۳ انواع مجازات اهانت به مقدسات
۱۰۳ ۱-۳-۳ تعزیر در لغت

- ۱۰۴ ۲-۳-۳ تعزیر در روایات و اخبار
- ۱۰۴ ۳-۳-۳ فرق حد و تعزیر از جهت موضوع و میزان مجازات
- ۱۰۴ ۱-۳-۳-۳ از جهت موضوع
- ۱۰۴ ۲-۳-۳-۳ از جهت میزان مجازات
- ۱۰۶ ۴-۳ حقوق کیفری یهود
- ۱۰۷ ۵-۳ مجازات توهین به خداوند
- ۱۰۷ ۶-۳ مجازات دشنام به پیامبر ﷺ
- ۱۰۸ ۷-۳ اهانت منجر به ارتداد
- ۱۰۹ ۱-۷-۳ مرتد ملی
- ۱۰۹ ۲-۷-۳ شرایط تحقق ارتداد
- ۱۱۰ ۳-۷-۳ زن مرتد
- ۱۱۱ ۴-۷-۳ مجازات ارتداد در یهود
- ۱۱۴ ۵-۷-۳ دین مرتکب
- ۱۱۴ ۸-۳ حکم فقهی توهین به رسول اکرم ﷺ
- ۱۱۵ ۹-۳ عوامل مخففه و مشدده جرم
- ۱۱۵ ۱۰-۳ مجازات اهانت به مقدسات
- ۱۲۱ ۱-۱۰-۳ مجازات‌های بدنی در یهود
- ۱۲۱ ۲-۱۰-۳ اعدام
- ۱۲۲ ۱-۲-۱۰-۳ اعدام در کتاب مقدس
- ۱۲۲ ۱-۱-۲-۱۰-۳ سنگسار
- ۱۲۲ ۲-۱-۲-۱۰-۳ سوزاندن
- ۱۲۳ ۳-۱-۲-۱۰-۳ به دار آویختن
- ۱۲۳ ۲-۲-۱۰-۳ اعدام در تلمود
- ۱۲۷ ۱-۲-۲-۱۰-۳ بدگویی نسبت به نام مقدس خداوند
- ۱۲۸ ۲-۲-۲-۱۰-۳ کار در روز شنبه

۱۲۹.....	۱۱-۳ توبه و نقش آن در سقوط مجازات اهانت به مقدسات.....
۱۲۹.....	۱-۱۱-۳ توبه در اصطلاح فقها.....
۱۲۹.....	۱-۱-۱۱-۳ نظر اهل تسنن در باره توبه.....
۱۳۰.....	۲-۱۱-۳ توبه در حقوق ایران.....
۱۳۱.....	۳-۱۱-۳ توبه در حقوق کیفری بهبود.....
۱۳۲.....	نتیجه گیری.....
۱۳۳.....	فهرست منابع.....

فصل اول: کلیات و مفاهیم

۱-۱ کلیات

۱-۱-۱ بیان مسأله

در تمام ادیان بعضی از امور به عنوان مقدسات مورد پذیرش تمام پیروان هر شریعت بوده و برای اشخاص مورد احترام خاص بوده است؛ از این رو هر گونه اهانت به این امور چه عرفاً و چه قانوناً محکوم بوده و حتی جرم تلقی می‌شده است و هیچ گونه اهانتی را به آنها بر نمی‌تافتند. لذا تعیین مجازات برای اهانت به مقدسات، صرفاً از مختصات دین اسلام نمی‌باشد، بلکه در سایر ادیان نیز این امر پیش‌بینی شده است.

در دو دین بزرگ آسمانی و ابراهیمی اسلام و یهود نیز بعضی از امور مقدس دانسته می‌شود و هر گونه اهانت به آن جرم تلقی شده و محکوم است. در این تحقیق بر آنیم که این مفاهیم مقدس را در این دو دین به صورت تطبیقی استخراج و مجازات اهانت به آنها را از دیدگاه این دو دین آسمانی بررسی نماییم. در منابع اسلامی اصطلاح مقدسات به کار نرفته است اما عناوین قرآنی چون "حرمت" ^۱، «شعائر الله» ^۲ و قواعد فقهی مانند: «الحرمة الالهانه بالشعائر و الرجحان تعظیمان» ^۳ بر آن گواهی می‌دهد.

در حقوق اسلام، مقدسات دینی، مورد حمایت حقوقی قرار گرفته و اهانت به آن از جرایم مهم به شمار

۱. «ذَلِكَ وَ مَنْ يُعْظِمُ حُرْمَاتِ اللَّهِ فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ عِنْدَ رَبِّهِ...» این چنین است و هر کس برنامه‌های الهی را بزرگ شمرد و احترام آنها را حفظ کند بر او نزد خداوند بهتر است. (حج/۳۰) ترجمه آیت الله مکارم شیرازی.

۲. «ذَلِكَ وَ مَنْ يُعْظِمُ شَعَائِرَ اللَّهِ فَإِنَّهَا مِنْ تَقْوَى الْقُلُوبِ» این است (مناسک حج) و هر که شعائر الهی را بزرگ دارد این کار نشانه تقوای دل‌هاست. (حج/۳۲) همان.

۳. بجنوردی، سید محمد حسین، القواعد الفقهیه، قم: نشرالهادی، ۱۳۷۷ ش، ج ۵، ص ۲۳۹.

می‌رود. به خصوص اهانت به پیامبر اسلام ﷺ و ائمه معصومین علیهم‌السلام تحت عنوان سب النبی ﷺ مجازات شدیدی از جمله قتل بر آن مترتب گردیده است که علت این حکم، حفظ شأنیت و جایگاه آن می‌باشد؛ و از آنجا که نحوه ارتکاب این جرم بیشتر از طریق مطبوعات و توسط اهل قلم صورت می‌گیرد، قوانین از پیش از انقلاب همواره این جرم توجه داشته و مقرراتی را در مورد آن بیان کرده است.^۱ البته بعدها در سال ۷۵ و اصلاحی ۹۲ قانون مجازات اسلامی به این موضوع اشاره شده است.^۲

۱-۱-۲ اهمیت و ضرورت تحقیق

از دستاوردهای عصر ارتباطات آگاهی یافتن مردم از باورهای دینی دیگران است اکنون که سدهای پولادین جدایی فرو ریخته است رهبران و پیروان ادیان و مذاهب بیشتر از گذشته با یکدیگر ارتباط دارند و احتمال اهانت به مقدسات بیشتر از قبل شده و در نتیجه ضرورت تحقیق در این موضوع و ارائه راحل جهت پیشگیری و کنترل این جرم بیشتر از قبل حس می‌شود.

یکی از علل ممنوعیت اهانت به مقدسات ادیان، تأثیرگذاری انگیزه‌های دینی بر رفتارهای اجتماعی می‌باشد؛ بی‌تردید توهین به عقاید و مقدسات دینی هر کس موجب تحریک احساسات و بروز واکنش‌های خارجی است که منجر به به پریشانی و تفرقه بین مردم می‌شود دکتر اسرائیل شاهاک می‌گوید: «جاناب از اواسط قرن گذشته وقتی دریافتند که استعمار ملتها از طریق اشغال مستقیم سرزمین‌های آنها در آیندهای نه چندان دور، کاربرد خود را از دست می‌دهد؛ پیشاپیش طرحی نو در انداختند و مقدمات ایجاد تفرقه و جدایی ملت از طریق توهین مذهبی را تدارک دیدند.»^۳ و به همین دلیل مخالف نظم عمومی محسوب می‌گردد.

اهمیت این تحقیق زمانی آشکارتر می‌گردد که متأسفانه در سال‌های اخیر شاهد آنیم که در گوشه و کنار دنیا گاه به بهانه حقوق بشر، آزادی بیان و ... به مقدسات سایر ادیان مخصوصاً دین مبین اسلام توهین می‌گردد و احساسات مسلمانان جریحه‌دار می‌گردد اما برخورد در خوری به هتاکان نشده و لذا برخی برای کسب شهرت یا دشمنی‌های شخصی و ... این عمل شنیع را تکرار می‌کنند.

۱. ماده ۱۳ قانون مطبوعات ۱۳۳۴: «هر کس مقاله‌ای مضر به اساس دین حنیف اسلام انتشار دهد به یک سال تا سه سال حبس تأدیبی محکوم می‌شود.»

۲. ماده ۲۶۲ قانون مجازات اسلامی ۱۳۹۲ «هر کس پیامبر اکرم ﷺ و یا هر یک از انبیاء عظام الهی را دشنام دهد یا قذف کند، سب النبی است و به اعدام محکوم می‌شود.»

۳. شاهاک، اسرائیل، دوات نژاد پرست اسرائیل، تهران: پر شکوه، ۱۳۸۰ ش، ص ۹.

در برخورد با این مسأله در کشورمان ایران کنفرانس‌هایی برگزار شده تا قبح این عمل شنیع نمایان‌تر گردد و تحقیقاتی نیز در بررسی جرم اهانت به مقدسات در حقوق ایران یا فقه اسلام و مذهب شیعه صورت گرفته اما از آنجا که بسیاری از این توهین‌ها برای مثال در قالب ساخت فیلم‌های هالیوودی، انیمیشن، توهین در نشریات و ... تحت رهبری و با بودجه دشمن آشکار اسلام و تشیع یعنی صهیونیسم صورت می‌گیرد و صهیونیسم خود را یهودی معرفی کرده و مدعی احیای دین یهود است، بررسی دیدگاه دین یهود در مسأله اهانت به مقدسات اعم از مقدسات دین یهود یا سایر ادیان شایسته بررسی و دقت نظر است.

تجربه نشان داده وقتی که استکبار و مریض دلان به یکی از مقدسات ما توهین می‌کنند و می‌بینند که ما خاموش و بی‌تفاوت هستیم آنها در بی‌ادبی خود گستاخ‌تر می‌شوند لذا لزوم نگارش این قبیل پژوهش‌ها احساس می‌شود و برای مسولین ذی ربط تلنگر برای اصلاح قوانین وجدیت در اجرای قوانین است.

اهمیت پژوهش مذکور در این است با کشف و اظهار حکم شرعی و قانونی مجازات جرم اهانت به مقدسات، نقش قابل توجهی در بازداشتن عموم انسان‌ها از اهانت دارد.

اما امروزه ضرورت بررسی و تحلیل جرم اهانت به مقدسات به نحوی است که پرونده‌های کیفری فراوانی در مراجع قضائی، مطرح می‌گردند که متهمان آنها با همین عنوان مجرمانه تحت تعقیب قرار می‌گیرند اما ابهامات زیادی که در خصوص احکام این جرم وجود دارد، کار را بر قضات دشوار نموده و نیاز جدی به پژوهش پیرامون جوانب مختلف آن می‌باشد؛ بنابراین در این پژوهش سعی شده است با تکیه بر معاجم لغوی، آیات، سخنان ائمه اطهار و متون روایی و فقهی، تورات و تلمود جوانب مختلف جرم اهانت به مقدسات مورد بررسی قرار گیرد.

مسأله دیگری که ضرورت انجام چنین تحقیق‌هایی را دو چندان می‌کند نیاز دنیای معاصر به تعامل و گفتگوی میان ادیان در جهت کم کردن فاصله‌های میان ادیان؛ تألیف قلوب پیروان آنها است چنانکه قرآن کریم ما را به وحدت با اهل کتاب با تمسک به مشترکات فرا می‌خواند: "﴿قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا﴾!" «ای اهل کتاب بیایید به آنچه در بین ما مشترک است رو آوریم و فقط خدا را بپرستیم و هیچ چیز را شریک خدا ندانیم.» و در نهایت مد نظر قرار دادن هدف مهم یکسو نمودن حرکت انسان‌ها به سوی سعادت است.

در دین اسلام توهین به مقدسات مانند اهانت به ساحت مقدس پیامبر اسلام ﷺ و ائمه معصومین علیهم‌السلام

تحت عنوان سب النبی ﷺ مجازات شدیدی از جمله قتل را در پی دارد که علت این حکم، حفظ شأنیت و جایگاه آن می‌باشد؛ که قانون گذار نیز در ماده ۲۶۲ قانون مجازات اسلامی جدید مصوب ۱۳۹۲ به این موضوع پرداخته است.^۱

در دین یهود نیز بسیار به مقدسات اهمیت داده شده است به طوری که در عهد عتیق این واژه به کرات بیان شده و مجازات‌های سنگینی برای جرم هتاکی به مقدسات ذکر شده است.

۱-۱-۳ سوالات تحقیق

سوالات اصلی و فرعی که در پژوهش مذکور در پی پاسخ به آنها هستیم به شرح ذیل می‌باشد.

۱-۱-۳-۱ سوال اصلی

مجازات جرم توهین به مقدسات در اسلام و یهود چیست؟

۱-۱-۳-۲ سوالات فرعی

مهمترین مصادیق مقدسات در دین اسلام چه مواردی است؟

مهمترین مصادیق مقدسات در دین یهود چه مواردی می‌باشد؟

چه وجوه شباهت و تفاوتی میان مقدسات و مجازات توهین به مقدسات سایر ادیان در اسلام و یهود دیده می‌شود؟

۱. ماده ۲۶۲ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ «هر کس پیامبر اعظم ﷺ و یا هر یک از انبیاء عظام الهی را دشنام دهد یا قذف کند سب النبی است و به اعدام محکوم می‌شود». تبصره: «قذف هر یک از ائمه معصومین علیهم‌السلام و یا حضرت فاطمه زهرا علیها‌السلام یا دشنام به ایشان در حکم سب نبی است».

۱-۱-۴ فرضیات تحقیق

در دین اسلام و یهود بالاترین (قتل) مجازات‌ها برای کسانی که مرتکب اهانت به مقدسات می‌کنند، در نظر گرفته شده است.

مقدسات در اسلام شامل خداوند، پیامبران و ملائکه و مکان‌ها و زمان‌های خاص است.

مقدسات در دین یهود شامل خداوند، پیامبران بنی‌اسرائیل و مکان‌ها و زمان‌های خاص است.

مقدسات مسلمانان و یهودیان در موارد بسیاری به یکدیگر شباهت دارد.

۱-۱-۵ پیشینه تحقیق

در منابع اسلامی اصطلاح مقدسات به کار نرفته است اما عناوین قرآنی چون "حرمت"، "شعائر الله" و قواعد فقهی مانند: «الحرمة الالهانه بالشعائر و الرجحان تعظیمان» بر آن گواهی می‌دهد.

جرم «اهانت به مقدسات»^۱ برای اولین بار در قانون مجازات اسلامی در سال ۷۵ که به عنوان یک جرم عمومی شناخته شده است، قانونگذار در ماده ۵۱۳ قانون مجازات اسلامی به آن اشاره کرده است. البته در قانون جدید مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ با اندکی تغییر در ماده ۲۶۲ آمده است.^۲ بنابراین بررسی این جرم پیشینه طولانی ندارد بلکه غالب تحقیقات صورت گرفته با این موضوع از سال ۷۵ به بعد می‌باشد که نویسندگان متعددی با دیدگاه‌های مختلف و با انگیزه‌های دینی و حقوقی، مقالات و کتاب‌هایی را در این زمینه و یا بخشی از آن، تدوین کرده‌اند. در کشور ما نیز تألیفات اندکی در برخی جنبه‌های این جرم تهیه و یا منتشر شده‌اند که رویکرد برخی از کتب و مقالات نیز حقوقی بوده است و کمتر مباحث فقهی این جرم به صورت کامل و دقیق مطرح شده است به نحوی که تمامی ابعاد آن مورد نقد و بررسی و تحلیل قرار گیرد؛ مانند اهانت به مقدسات از دیدگاه قرآن کریم اثر فرحناز ذکری و نیز مقاله «مسئولیت بین المللی اهانت به مقدسات مسلمانان جهان از دیدگاه حقوق بین الملل» با نگارش عباس علی عمید زنجانی؛ و همچنین برخی آثار پژوهشی، فقط به مقدسات مذهبی محدود شده است؛ مانند اثر «بررسی عناصر متشکله جرم اهانت به مقدسات مذهبی» به نگارش سعید

۱. «ذَلِكَ وَ مَنْ يَعْظُمُ حُرْمَاتِ اللَّهِ فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ عِنْدَ رَبِّهِ...» این چنین است و هر کس برنامه‌های الهی را بزرگ شمرد و احترام آنها را حفظ کند بر او نزد خداوند بهتر است. (حج/۳۰) ترجمه آیت الله مکارم.

۲. «ذَلِكَ وَ مَنْ يَعْظُمُ شَعَائِرَ اللَّهِ فَإِنَّهَا مِنْ تَقْوَى الْقُلُوبِ» این است (مناسک حج) و هر که شعائر الهی را بزرگ دارد این کار نشانه تقوای دلهاست. (حج/۳۲) همان

۲. بجنوردی، سید محمد حسین، پیشین، ج ۵، ص ۲۳۹.

مرجانی و پایان‌نامه «جرم اهانت به مقدسات مذهبی» با اثر سید کمال الدین موسوی.

امتیاز پژوهش مذکور نسبت پژوهش‌های پیشین تطبیقی کارکردن با کهن‌ترین دین ابراهیمی یعنی یهود است و ارائه نظریات متفاوت در زمینه است همچنین پژوهش مذکور در واقع تحقیقی توصیفی، تحلیلی است که به صورت کتابخانه‌ای تدوین گردیده است. در پژوهش حاضر به فراخور کار از نرم افزارهای پژوهشی و پایگاه‌های اینترنتی نیز استفاده شده است.

سعی نگارنده بر این بوده است با تکیه بر مستندات شریعت اسلام و یهود به نقد و بررسی و تحلیل اقوال و ادله جرایم اهانت به مقدسات بپردازد با این دید که مقدسات یهود علاوه بر مفهوم یابی، مورد بررسی قرار گیرد به نحوی که نسبت به دیگر آثار، اثری بدیع ارائه گردد و امید است که هدف مذکور محقق گردیده باشد.

۱-۱-۶ چارچوب نظری تحقیق

پژوهش حاضر به سه بخش اصلی تقسیم شده است که در بخش اول به «کلیات و مفاهیم» بحث از جمله مفهوم‌یابی واژه‌های اهانت و مقدسات در لغت و اصطلاح، پرداخته شده است بخش دوم پژوهش تحت عنوان «قلمرو توهین به مقدسات در اسلام و یهود»، بخش سوم «مجازات توهین به مقدسات در اسلام و یهود» پرداخته می‌شود؛ اما در انتهای این پژوهش، عنوانی وجود دارد با نام توبه که به سقوط مجازات جرم اهانت به مقدسات می‌پردازد و ذکر نتیجه نهایی و منابع نیز که در هیچ تحقیقی مستثنی نیست از جمله آخرین مطالبی است که در پژوهش حاضر آمده است.

۱-۲ مفاهیم

قبل از ورود به بحث ابتدا لازم است واژگان کلیدی تعریف گردد. یکی از وظایف مهم هر پژوهشگر، ارائه تعریفی روشن از مفاهیم و واژه‌های اساسی تحقیق است. این مفهوم‌شناسی واژه‌ها و تعریف اصطلاحی، باعث می‌شود که رابطه خوبی بین محتوا و مسئله پژوهشی برقرار شود. مشخص ساختن تعاریف و ارائه معانی و مفاهیم بر اساس تعاریف ذکر شده، منجر به انتقال معنای مورد نظر پژوهشگر به خواننده می‌گردد؛ چرا که ممکن است هر شخصی بر اساس برداشت خاص خود، واژگان مهم تحقیق را تعریف نماید و احیاناً، هماهنگ با محقق نباشد و سرانجام، در دستاوردهای تحقیق به تفاهم نرسند؛ بنابراین، در ذیل به تبیین مفاهیم پرداخته می‌شود.

با ذکر این مقدم ابتدا مسائلی راجع به واژه‌شناسی کلماتی همچون اهانت و مقدسات که از استعمال